Mudr@Lekh Digital Education
ધોરણ–11
વિષય:–B.A.
એકમ કસોટી-05
સંપૂર્ણ પેપરસોલ્યુશન

વિભાગ-A

❖ આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો :

1. હિંદુ અવિભક્ત કુટુંબ ની પેઢીમાં સભ્યપદ કેવી રીતે મળે છે?
✓ જન્મથી
2. ક્યાં સ્વરૂપમાં માલિક, સ્થાપક અને સંચાલક એક જ હોય છે?
✓ વૈયક્તિક માલિકી
3. આર્થિક વિકાસના એન્જિન તરીકે કોને ગણાવી શકાય ?
✓ કંપની
4. સહકારી મંડળીની સ્થાપના માટે ઓછામાં ઓછી કેટલી વ્યક્તિઓ હોવી જરૂરી છે?
✓ 10
5. ભારતમાં હાલમાં કયો કંપની ધારો અમલ માં આવ્યો?
✓ 2013

વિભાગ-B

❖ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો.

6. : વૈયક્તિક માલિકીમાં માલિકની જવાબદારી કેવી હોય છે?
➢ વૈયક્તિક માલિકીમાં માલિકની જવાબદારી દેવું ચૂકવાની જવાબદારી અમર્યાદિત હોય છે.

7. : કર્તા કોને કહે છે?
➢ હિંદુ અવિભક્ત કુટુંબ પેઢીના સૌથી મોટી ઉંમરના પુરુષને સભ્યને કર્તા કહે છે.

8. : સહકારી મંડળીનો અર્થ આપો.
➢ સમાન આર્થિક હિત અને હેતુ સિદ્ધ કરવા માટે સમાનતા ના ધોરણે સ્વેચ્છિક રીતે એકત્ર થયેલ વ્યક્તિઓ નું સંગઠન એટલે સહકરી મંડળી.

9. : SEBI નું પૂર્ણ રૂપ આપો.
➢ SEBI એ 'Securities and Exchange Board Of India' નું પૂર્ણ રૂપ છે.

10. : સહકરી મંડળીને કાયદેસરનું અલગ વ્યક્તિત્વ ક્યારે મળે છે?
➢ સહકારી મંડળીની નોંધણી થતા તેને તેના સભ્યોથી અલગ કાયદેસર નું વ્યક્તિત્વ પ્રાપ્ત થાય છે.

વિભાગ-C

❖ **નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 11 થી 12 સુધીના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો .**

11. નામનો ભાગીદાર કોને કહેવાય.

- **જ્યારે કોઈ નામાંકિત વ્યક્તિ પોતાના નામનો ઉપયોગ ભાગીદારી પેઢીને કરવા દે તો આવા ભાગીદારને નામનો ભાગીદાર કહે છે.**
- **આવી પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિના નામને કારણે ભાગીદારી પેઢી હરીફાઈમાં ટકી શકે છે , તેમજ ઝડપી વિકાસ સાધી શકે છે.**
- **આવો ભાગીદાર મૂડી લાવતો નથી, સંચાલનમાં ભાગ લેતો નથી, નફો-નુકસાન ભોગવતો નથી. આમ છતાં તેની જવાબદારી અમર્યાદિત રહે છે.**

12. સહકારી મંડળીને લોકશાહીની તાલીમશાળા શા માટે કહે છે ?

- સહકારી મંડળીના સંચાલનમાં લોકશાહી મહત્ત્વ અપાય છે.
- સહકારી મંડળીમાં સભ્યદીઠ મતાધિકાર હોય છે. તેથી તેમાં મૂડીને નહિ, પરંતુ માનવીને મહત્ત્વ આપવામાં આવે છે.

"Learn Any Where Any Time" MUDR@LEKH™ DIGITAL EDUCATION

- વહીવટી સમિતિની ચૂંટણીમાં કોઈ પણ સભ્ય ઉમેદવારી કરી શકે છે તેમજ વહીવટમાં ભાગ લઈ શકે છે.
- દરેક સભ્યને મત આપવાનો, ચર્ચામાં ભાગ લેવાનો તેમજ પોતાના પ્રતિનિધિને ચૂંટવાનો અધિકાર છે.
- સભ્યો દ્વારા ચૂંટાયેલ કારોબારી સમિતિ લોકશાહી ઢબે મંડળીનો વહીવટ કરે છે.
- તેમાં સભ્યોનું મહત્ત્વ જળવાઈ રહેતું હોવાથી લોકશાહી જીવંત રહે છે.
- આમ, સહકારી મંડળી લોકશાહી વ્યવસ્થાના આદર્શ સિદ્ધાંતોનું શિક્ષણ આપતી તાલીમશાળા છે.

MUDR@LEKH DIGITAL EDUCATION

13 : વૈયક્તિક માલિકીના ગેર ફાયદા અને મર્યાદાઓ સમજાવો.

વિભાગ-D

❖ મર્યાદિત મૂડી :

- વૈયક્તિક માલિકીનો ધંધો ઓછી મૂડીથી થઈ શકે એ બાબત લાભ હોવા ઉપરાંત મર્યાદા પણ બની શકે છે.
- ઓછી મુડીને કારણે વૈયક્તિક માલિકીની પેઢી જથ્થાબંધ પ્રમાણમાં કાચા માલની ખરીદી, યંત્રની ખરીદી, કે વિશાળ પાયા પર માલનો સંગ્રહ જેવી પ્રવૃત્તિઓ કરી શકતી નથી.
- ઔદ્યોગિક ક્રાંતિ બાદ મોટા પાયા પર ધંધાકીય એકમો સ્થપાતાં હોવાથી, વૈયક્તિક માલિકીમાં મર્યાદિત/ઓછી મૂડી એ મર્યાદા બને છે.

❖ મર્યાદિત આયુષ્ય :

- વૈયક્તિક માલિકીમાં ધંધાનું આયુષ્ય પ્રમાણમાં ટૂંકુ જોવા મળે છે.
- વૈયક્તિક માલિકીના ધંધાનો માલિક બિમાર પડે, બહારગામ જાય તો તેની અસર ધંધાકીય એકમ પર પડતી હોય છે.
- આ ઉપરાંત માલિક મૃત્યુ પામે કે અસ્થિર મગજનો થાય ત્યારે ધંધાનો અંત આવે છે.

❖ જવાબદારી અમર્યાદિત:

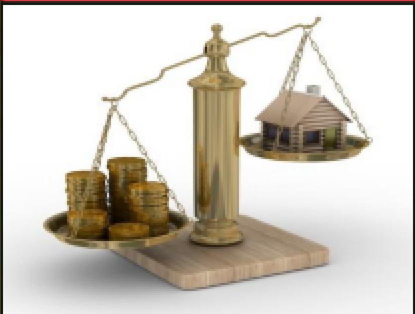

- વૈયક્તિક માલિકીની પેઢીમાં માલિકની જવાબદારી અમર્યાદિત હોય છે, આથી પેઢીના ખર્ચા તેમજ દેવા ચૂકવવા માટે માલિક અમર્યાદિત રીતે જવાબદાર છે.
- જો વૈયક્તિક માલિકીની પેઢીમાં ખોટ જાય, દેવું વધી જાય અને જો આ દેવું ચૂકવવા માટે સમગ્ર ધંધાની તમામ મિલકતો પણ અપૂરતી હોય, તો વૈયક્તિક માલિકીની પેઢીના માલિકે પોતાની અંગત મિલકતો પણ વેચી દેવી પડે છે.
- કારણ કે પેઢીના દેવાંની ચુકવણી માટે પેઢીના લેણદારો પેઢીના માલિકની અંગત મિલકતો ઉપર દાવો માંડી શકે તેવી અમર્યાદિત જવાબદારી વૈયક્તિક માલિકીની પેઢીમાં રહેલી છે.

❖ ભૂલભરેલા નિર્ણયો :

- વૈયક્તિક માલિકીના ધંધામાં નિર્ણયો ઝડપથી લઈ શકાય છે, પરંતુ એક માત્ર માલિક જ બધાં નિર્ણયો લેતો હોવાથી ક્યારે ક આ નિર્ણયો ઉતાવળીયા તેમજ ભૂલ-ભરેલા સાબિત થાય છે.
- વૈયક્તિક માલિકીમાં નિર્ણય લેવા માટે અન્ય વ્યક્તિના જ્ઞાન-અનુભવનો લાભ મળતો નથી.

❖ મર્યાદિત કાર્યક્ષમતા :

- વૈયક્તિક માલિકીના ધંધામાં માલિક એક જ હોવાથી, તે ગમે તેટલો બુદ્ધિશાળી હોય, તો પણ તેની કાર્યક્ષમતા મર્યાદિત રહે છે.
- આધુનિક યુગમાં ધંધો કરવા માટે અનેક પ્રકારના જ્ઞાનની આવશ્યકતા રહે છે.
- વળી, મર્યાદિત મૂડીને કારણે નિષ્ણાતોની સેવા મેળવી શકાતી ન હોવાથી, વૈયક્તિક માલિકીમાં કાર્યક્ષમતા અન્ય પ્રકારના ધંધાકીય એકમોના પ્રમાણમાં ઓછી રહે છે.

❖ મોટા વેપારના લાભનો અભાવ :

- વૈયક્તિક માલિકીમાં મર્યાદિત મૂડીને કારણે મોટા પાયા પરનો વેપાર શક્ય નથી. વળી, વૈયક્તિક માલિકીમાં અમર્યાદિત જવાબદારીને કારણે માલિક ધંધાને મોટો બનાવવાનું સાહસ કરી શકતો નથી.
- આથી, મોટા પાયા પરના વેપારના લાભો જેવા કે જથ્થાબંધ ખરીદી, ડિસ્કાઉન્ટ, જાહેરાત વગેરે મળી શકતા નથી.

14 : સહકારી મંડળીનો અર્થ સમજાવી તેની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવો.

✓ સમાન હેતુની સિદ્ધિ માટે, સ્વેચ્છાએ જોડાયેલા સભ્યોનું ધંધાકીય એકમ એટલે સહકારી મંડળી.

- સ્વેચ્છાએ ભેગી થયેલી વ્યક્તિઓ સભ્યોના આર્થિક વિકાસ સાધવાના હેતુથી જે ધંધાદારી સ્વરૂપ રચે, તેને સહકારી મંડળી કહે છે.
- ઉદાહરણ : આણંદની અમૂલ ડેરી, સુરતની સુમૂલ, મહેસાણાની દૂધસાગર ડેરી.

લાક્ષણિકતાઓ

❑ સ્વૈચ્છિક સંગઠન :

- સહકારી મંડળી એ સમાનતાના ધોરણે સ્વેચ્છાએ જોડાયેલી વ્યક્તિઓનું સંગઠન છે.
- આથી જેને સભ્ય થવું હોય તે થાય, ન થવું હોય તે ન થાય અને થયા પછી પણ છૂટા પડવું હોય તો છૂટા થઈ શકાય છે.

❑ સરળ સ્થાપના વિધિ :

- સહકારી મંડળીની સ્થાપના માટે ઓછામાં ઓછી 10 વ્યક્તિઓ સંગઠિત થઈ સહકારી મંડળીના કાયદા હેઠળ સહકારી મંડળીના રજિસ્ટ્રાર સમક્ષ નોંધણી કરાવી શકે છે, અને નોંધણી થતાં જ મંડળી શરૂ થઈ જાય છે.

❑ અલગ વ્યક્તિત્વ :

- સહકારી મંડળીની નોંધણી થતાં જ તેને અલગ વ્યક્તિત્વ પ્રાપ્ત થાય છે.
- કોઈ વ્યક્તિના સભ્ય થવાથી કે સભ્યપદના અંતથી સહકારી મંડળીના અસ્તિત્વ પર કોઈ અસર થતી નથી.

❑ સમાનતા :

- સહકારી મંડળીના સભ્યોમાં સમાનતાનું ધોરણ જોવા મળે છે.
- કોઈ પણ પ્રકારના ભેદભાવ વગર દરેક સભ્યોને સમાન તક અને હક મળે છે.

❑ લોકશાહીની તાલીમશાળા :

- સહકારી મંડળીમાં 'મૂડી' ને નહીં 'માનવી' ને મહત્વ આપવામાં આવે છે.
- સહકારી મંડળીના વહીવટ માટેની સમિતિમાં કોઈ પણ સભ્ય ઉમેદવારી કરી શકે છે.
- કંપનીમાં 'શેર' દીઠ મતાધિકાર હોય છે, જ્યારે સહકારી મંડળીમાં, 'સભ્ય' દીઠ મતાધિકાર હોય છે.
- આમ, સહકારી મંડળીમાં લોકશાહી રીતે વહીવટ થતો હોવાથી, તેને 'લોકશાહીની તાલીમશાળા' કહે છે.

❑ સેવાનો હેતુ :

- સહકારી મંડળીનો મુખ્ય હેતુ 'સેવા'નો અને 'નફા'નો હેતુ ગૌણ હોય છે.
- સહકારી મંડળી પોતાના સભ્યોનો આર્થિક વિકાસ થાય, તેઓનું જીવનધોરણ સુધરે તે માટેનાં કાર્યો હાથ ધરે છે.
- તેથી સહકારી મંડળી પોતાના સભ્યોને યોગ્ય ગુણવત્તાવાળી વસ્તુઓ વાજબી ભાવે પૂરી પાડે છે.

❑ 'સભ્ય' દીઠ મતાધિકાર :

- સહકારી મંડળીમાં કોઈ સભ્ય ગમે તેટલી સંખ્યામાં શેર ધરાવતો હોય, તો પણ તેને એક મત આપવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે.
- આથી સમાનતા તેમજ ભાઈચારાની ભાવના વધે છે.

❑ શેરની ઓછી કિંમત :

- સહકારી મંડળીના શેરની કિંમત પ્રમાણમાં ઓછી હોય છે.
- વળી, ઓછી આવક ધરાવતી વ્યક્તિઓ પણ શેર ખરીદી શકે, તે માટે તેઓને શેરની રકમ, એક સામટી ભરવાને બદલે હપતાથી ભરવાની સગવડ પણ સહકારી મંડળી દ્વારા આપવામાં આવે છે.

❑ નફાની યોગ્ય વહેંચણી :

- સહકારી મંડળીનો મુખ્ય હેતુ 'સેવા'નો હોવા છતાં જો ' આવકનો વધારો ' થાય, તો કાયદાની જોગવાઈને આધીન અમુક નફો 'ડિવિડંડ' સ્વરૂપે સભ્યોને વહેંચાય છે,
- જ્યારે બાકીનો નફો સભ્યો/સમાજના કલ્યાણ માટે વપરાય છે.

Learn Any Where, Any Time
MUDR@LEKH
DIGITAL EDUCATION

❑ અમર્યાદિત સભ્ય સંખ્યા :

- સહકારી મંડળીમાં સભ્યોની સંખ્યા ઓછામાં ઓછી 10 હોવી જરૂરી છે.
- પરંતુ વધુ ને વધુ વ્યક્તિઓ સહકારી મંડળીના સભ્ય બની તેમનો આર્થિક વિકાસ કરી શકે, તેવા ઉદ્દેશથી તેની વધુમાં વધુ સભ્ય સંખ્યા પર કોઈ અંકુશ નથી.

14 : સહકારી મંડળીના ફાયદા જણાવો.

❑ સરળ સ્થાપના વિધિ :

- સહકારી મંડળીની સ્થાપના માટે ઓછામાં ઓછી 10 વ્યક્તિઓ સંગઠિત થઈ સહકારી મંડળીના કાયદા હેઠળ સહકારી મંડળીના રજિસ્ટ્રાર સમક્ષ નોંધણી કરાવી શકે છે, અને નોંધણી થતાં જ મંડળી શરૂ થઈ જાય છે.

❑ કાયમી અસ્તિત્વ :

- સહકારી મંડળીને તેના સભ્યોથી અલગ-કાયદેસરનું અસ્તિત્વ મળે છે.
- કોઈ પણ સભ્યના પ્રવેશ કે અંતની કોઈ અસર સહકારી મંડળી પર પડતી નથી. આથી સહકારી મંડળી લાંબુ અસ્તિત્વ ધરાવે છે.

❑ ખુલ્લુ સભ્યપદ :

- સમાને હેતુ ધરાવનારાઓ માટે સહકારી મંડળીનું સભ્યપદ કોઈ પણ પ્રકારની ધર્મભેદ, જ્ઞાતિભેદ, જાતિભેદ, ગરીબ-શ્રીમંત વગેરેના ભેદભાવ વગર ખુલ્લું છે.

❑ સરકારી સહાય :

- સહકારી મંડળી દ્વારા હાથ ધરાતી સભ્ય/સમાજ કલ્યાણની પ્રવૃત્તિ માટે સરકાર તરફથી સહાય આપવામાં આવે છે, આવી સહાય લોન, ગ્રાંટ કે સબસિડી સ્વરૂપે હોય છે.

❑ લોકશાહી વહીવટ :

- સહકારી મંડળીના વહીવટ માટેની સમિતિની ચૂંટણીમાં ઊભા રહેવાનો હક દરેક સભ્ય ધરાવે છે.
- દરેક સભ્યને એક મત આપવાનો અધિકાર મળે છે.
- દરેક સભ્યને ચર્ચામાં ભાગ લેવાનો અધિકાર મળે છે.
- વળી, તમામ નિર્ણયો બહુમતીથી કરવામાં આવે છે. આમ, સહકારી મંડળીમાં તમામ નિર્ણયો બહુમતીથી કરવામાં આવે છે. આમ, સહકારી મંડળીમાં લોકશાહી વહીવટ જોવા મળે છે.

❑ ઓછો વહીવટી ખર્ચ :

- સહકારી મંડળી મોટે ભાગે જાહેરાત ખર્ચ કરતી નથી.
- સહકારી મંડળીનું સંચાલન કરનારાઓ માનદ્‌સેવાઓ આપતા હોય છે.
- આમ, કરકસરને કારણે સહકારી મંડળીમાં વહીવટી ખર્ચ પ્રમાણમાં ઓછો જોવા મળે છે.

15 : સંયુક્ત હિસ્સાવાળી કંપનીનો અર્થ આપી તેની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવો.

વિભાગ-E

- ઔદ્યોગિક ક્રાંતિને કારણે મોટા પાયા પર ઉત્પાદન થવા લાગ્યું .
- વેપાર-ધંધાનું કદ વિકસવાથી વૈયક્તિક માલિકી કે ભાગીદારીનું સ્વરૂપ નાનું લાગવા લાગ્યું.
- પરિણામે વિશાળ મૂડીરોકાણ, ટેકનોલૉજી, નિષ્ણાતોની સેવાનો લાભ ધરાવતું સ્વરૂપ, સંયુક્ત હિસ્સાવાળી કંપની (જોઈન્ટ સ્ટૉક કંપની)નો ઉદભવ થયો.

✓ "કંપની એ કૃત્રિમ, અદશ્ય અને અમૂર્ત વ્યક્તિ છે, જે કાયદાથી સમાન હેતુઓ માટે અસ્તિત્વમાં આવી " અંગ્રેજીમાં એની વ્યાખ્યા આ પ્રમાણે છે. ભારતીય કાયદાનું એ સર્જન છે."

- આ કાયદા અનુસાર અથવા અગાઉના કાયદા અનુસાર સ્થપાયેલ કંપની એટલે જોઈન્ટ સ્ટૉક કંપની.'

DIGITAL EDUCATION

❑ કાયદેસરનું વ્યક્તિત્વ :

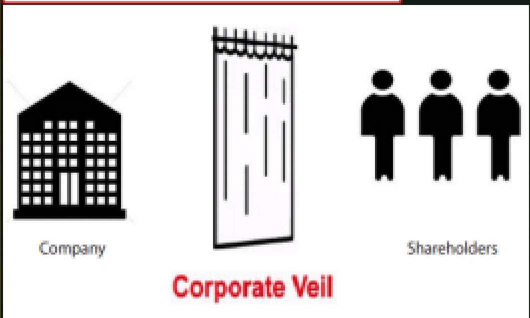

- કંપનીની નોંધણી થતાં જ કંપનીને અલગ, કાયદેસરનું અને કૃત્રિમ વ્યક્તિત્વ મળે છે.
- કંપની પોતાના નામથી કોર્ટમાં દાવો માંડી શકે છે, કરાર કરી શકે છે, તેમજ કંપનીની વિરુદ્ધમાં પણ કાયદેસરની કોર્ટમાં કેસ કરી શકાય છે.

❑ કાયમી અસ્તિત્વ :

- કંપનીને તેના સભ્યોથી અલગ અસ્તિત્વ મળે છે. આથી, શેર ખરીદીને સભ્ય બને કે શેર વેચીને સભ્યપદનો અંત લાવે તો પણ કંપનીની કાર્યવાહી ચાલુ જ રહે છે.
- "Members may come or members may go , but company goes on for ever."
- આમ, કંપનીના સભ્યો/શેરહોલ્ડરોની બિમારી, નાદારી કે મૃત્યુ જેવા પ્રસંગોની કંપનીના અસ્તિત્વ પર કોઈ અસર નથી. ફડચા જેવી પ્રક્રિયાથી જ કંપનીનો અંત લાવી શકાય છે.

"Learn Any Where, Any Time"
MUDR@LEKH DIGITAL EDUCATION

❑ મૂડીનું નાના હિસ્સામાં વિભાજન :

- કંપનીની મૂડીને નાના-નાના અસંખ્ય હિસ્સામાં વિભાજન કરવામાં આવે છે, જેને 'શેર' કહે છે.
- આવા શેર ખરીદનાર વ્યક્તિને 'શેરહોલ્ડર' કહેવામાં આવે છે.
- શેરના મુખ્યત્વે બે પ્રકાર (1) ઈક્વિટી/ઑર્ડિનરી શેર, અને (2) પ્રેફરન્સ શેર હોય છે.

❑ શેર સરળ ફેરબદલી :

- કંપની કાયદાની જોગવાઈને આધારે કંપનીના શેર ખરીદી તેમજ વેચી શકાય છે.

❑ સંચાલન :

- કંપનીના શેર રહોલ્ડરો કંપનીના માલિકો ગણાય છે.
- આવા શેરહોલ્ડરો કંપનીનું સંચાલન કરવા માટે સંચાલક મંડળ (B.O.D.- Board of Directors - બૉર્ડ ઑફ ડિરેક્ટર્સ) ના સભ્યોને ચૂંટે છે.
- આવા સંચાલક મંડળ (B.O.D.) ના સભ્યો 'સંચાલકો' કે 'ડિરેક્ટર્સ' તરીકે ઓળખાય છે. આમ, કંપનીમાં માલિકી તેમજ સંચાલન બન્ને અલગ - અલગ છે.

❑ સભ્યનો દરજ્જો :

- કંપનીને પોતાના સભ્યથી અલગ, કાયદેસરનું વ્યક્તિત્વ મળે છે. આથી, કંપનીનો સભ્ય કંપની સાથે કરાર કરી શકે છે.
- પરંતુ કોઈ પણ સભ્ય કંપનીના નામે કરાર કરી શકે નહીં તેમજ કોઈ સભ્ય કરેલા કાર્ય બદલ કંપનીને જવાબદાર ઠેરવી શકાય નહીં.

❑ સભ્ય સંખ્યા :

- ખાનગી કંપનીમાં ઓછામાં ઓછા 2 અને વધુમાં વધુ 200 સભ્ય સંખ્યા હોય છે.
- જ્યારે જાહેર કંપનીમાં ઓછામાં ઓછા 7 અને વધુમાં વધુ સભ્ય સંખ્યા પર નિયંત્રણ નથી.

❑ સામાન્ય મહોર :

- કંપનીના દસ્તાવેજો, કરાર, શેર પ્રમાણપત્રો તેમજ રોજ-બ-રોજના વ્યવહારોમાં કંપનીની સંમતિ દર્શાવવા માટે સામાન્ય મહોર (Common Seal - કૉમન સીલ) લગાવવામાં આવે છે.

MUDR@LEKH DIGITAL EDUCATION

❑ સભ્યોની જવાબદારી :

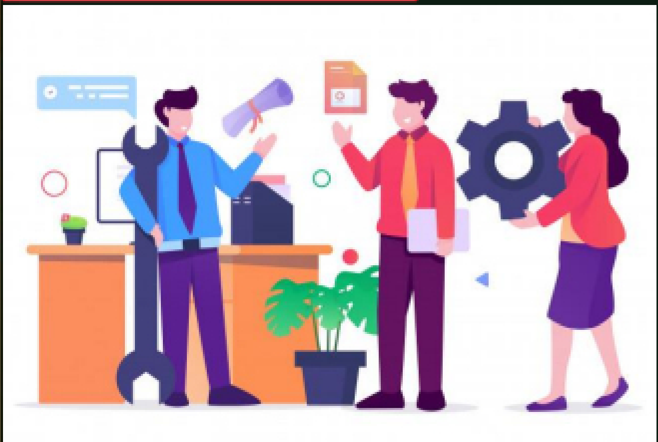

- કંપનીના સભ્યોની જવાબદારી મર્યાદિત, અમર્યાદિત કે બાંહેધરીથી મર્યાદિત હોઈ શકે.
- કંપનીના સભ્યોની જવાબદારી મર્યાદિત હોય, ત્યારે તેમની જવાબદારી તેમણે ખરીદેલા શેરની કિંમત પૂરતી મર્યાદિત રહે છે.
- કંપનીમાં મોટે ભાગે મર્યાદિત જવાબદારી જ જોવા મળે છે.
- જ્યારે અમર્યાદિત જવાબદારીવાળી કંપની ખાસ જોવા મળતી નથી.
- જેમાં સભ્યોની જવાબદારી તેણે ખરીદેલા શેરની કિંમત ઉપરાંતની હોય છે. આથી, તેઓએ કંપનીનું દેવું ચુકતે કરવા માટે પોતાની અંગત મિલકતો પણ વેચવી પડે છે.
- જ્યારે બાંહેધરીથી મર્યાદિત જવાબદારીવાળી કંપનીના સભ્યોની જવાબદારીથી તેણે જેટલી રકમની બાંહેધરી આપી હોય, તેના પૂરતી મર્યાદિત રહે છે.

❑ શેરદીઠ મતાધિકાર :

- ➢ કંપનીના શેરહોલ્ડરો કંપનીના માલિક હોવાથી , તેઓને મતાધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે.
- ➢ તેઓએ જેટલા શેર ખરીદ્યા હોય, તેટલા મત આપવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે.

❑ મૂળભૂત અધિકારોનો અભાવ :

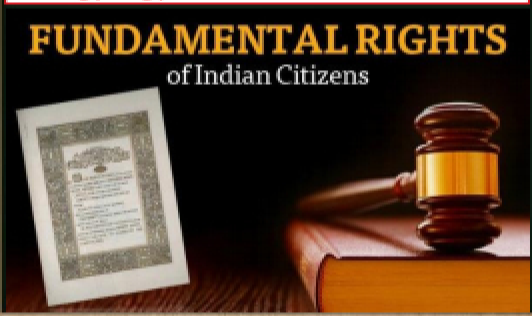

- ➢ કંપનીને કાયદેસરનું અલગ અસ્તિત્વ જરૂર મળે છે, પણ કંપની દેશની નાગરિક ન હોવાથી, તેને દેશના નાગરિકોને પ્રાપ્ત થતા મૂળભૂત અધિકારો પ્રાપ્ત થતા નથી.

15 : તફાવત આપો : ખાનગી કંપની અને જાહેર કંપની

તફાવતના મુદા	ખાનગી કંપની	જાહેર કંપની
સભ્ય સંખ્યા :	ખાનગી કંપનીમમ સભ્ય ઓછામાં ઓછી 2 અને વધુમાં વધુ 200 હોય છે.	જાહેર કંપનીમાં સભ્ય સંખ્યા ઓછામાં ઓછી 7 અને વધુમાં વધુ સભ્ય સંખ્યા પર અંકુશ નથી.
શેર ફેરબદલી :	ખાનગી કંપનીના શેરની ફેરબદલી કરાવી શક્ય નથી.	જાહેર કપનીના શેરની ફેરબદલી કરવી શક્ય છે.
શેર ખરીદવાનું આમંત્રણ :	ખાનગી કંપની જાહેર જનતાને શેર ખરીદવાનું આમંત્રણ આપતી નથી.	જાહેર કંપની જાહેર જનતાને શેર ખરીદવાનું આમંત્રણ આપે છે.
સંચાલકોની સંખ્યા :	ખાનગી કંપનીમાં સંચાલકોની સંખ્યા ઓછામાં ઓછી 2 હોય છે.	જાહેર કાપણીમાં સંચાલકોની સંખ્યા ઓછામાં ઓછી 3 હોય છે, જેમાં 1 મહિલા સંચાલક હોવી અનિવાર્ય છે.

કંપનીનું નામ :	મર્યાદિતજવાબદારીવાળી ખાનગી કંપનીઓએ તેમની કંપનીના નામની પાછળ 'પ્રાઈવેટ લિમિટેડ' અને અમર્યાદિતજવાબદારીવાળી કંપનીઓએ 'પ્રાઈવેટ' શબ્દ લગાડવો પડે છે.	મર્યાદિતજવાબદારીવાળી જાહેર કંપનીઓએ તેમની કંપનીના નામની પાછળ 'લિમિટેડ' શબ્દ લગાડવો પડે છે.
લઘુતમ ભરણું :	ખાનગી કંપનીમાં 'લઘુતમ ભરણું' ભરવાની જરૂર રહેતી નથી.	જાહેર કંપનીમાં 'લઘુતમ ભરણું' ભરવાની જરૂર રહે છે.
નિયમનપત્ર :	ખાનગી કંપની માટે નિયમનપત્ર તૈયાર કરવું ફરજિયાત છે.	જાહેર કંપની માટે નિયમનપત્ર તૈયાર કરવું ફરજિયાત નથી.
નવા શેર :	નવા શેર બહાર પાડવામાં આવે ત્યારે, પ્રથમ દરખાસ્ત વર્તમાન સભ્યો સિવાયની વ્યક્તિને કરી શકે છે.	નવા શેર બહાર પાડવામાં આવે, ત્યારે પ્રથમ દરખાસ્ત કંપનીના વર્તમાન સભ્યોને કરવી પડે છે.
1 વ્યક્તિની કંપની :	ખાનગી કંપની એક વ્યક્તિની કંપની હોઈ શકે છે.	જાહેર કંપની એક વ્યક્તિની કંપની હોઈ શકે નહીં.